

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:
“ОСНОВИ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ ТА
ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ”

К.Б.Н., ДОЦЕНТ ГОЛОВАТЮК Л.М.

МЕТОЮ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Є ВИСВІТЛЕННЯ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ, СИМПТОМАТИКИ ТА ПРОФІЛАКТИКИ ЗАХВОРЮВАНЬ, А ТАКОЖ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ДО НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКАХ І НЕВІДКЛАДНИХ СТАНАХ.

Вивчивши цей курс, ми:
Дізнаємося: що може спричинити гострі захворювання, раптову зупинку серця і дихання, різні види травм, отруєння, нещасні випадки;
Визначимо: порядок дій щодо надання домедичної допомоги при травмах, кровотечах, харчових і хімічних отруєннях, радіаційних ураженнях, дії високих і низьких температур, утопленні, удушенні, ураженні електричним струмом, укусах комах, отруйних змій, тварин;
Ознайомимося: з методиками проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легень, способами зупинки кровотечі та накладання різних видів пов'язок, методами допомоги при гострих захворюваннях та їх профілактики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ

ТЕМА І. СЕРЦЕВО-СУДИННІ ЗАХВОРЮВАННЯ ТА ЇХ ПРОФІЛАКТИКА.

Серцево-судинні захворювання

Основні захворювання серця:

- ❖ Атеросклероз
- ❖ Гіпертонія
- ❖ Гіпотонія
- ❖ Інфаркт
- ❖ Інсульт
- ❖ Серцева недостатність

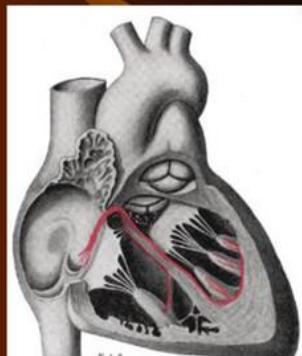

MyShared

Аритмії серця

група порушень діяльності серця, пов'язаних з розладом ритмічності, послідовності і сили скорочень серцевого м'яза.

ШПАРГАЛКА

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПОТЕРПІЛОМУ ПРИ СЕРЦЕВОМУ НАПАДІ

1

Викличте швидку за телефоном «103»

4

Якщо у потерпілого наявні ліки, рекомендовані лікарем, — допоможіть йому їх прийняти. Або дайте розжувати таблетку аспірину, якщо у нього немає алергічної реакції на цей препарат

Тема 2. Захворювання дихальної системи та їх профілактика.

Кашель - це захисний рефлекс організму. За допомогою кашлю з дихальних шляхів виводяться сторонні тіла, мокрота та інші патологічні елементи.

Задишка - утруднене дихання, що супроводжується зміною його частоти, глибини і ритму. Задишка може виникнути у здорової людини при великому фізичному навантаженні, компенсуючи нестачу кисню в крові. Задишка виникає при цілому ряді захворювань і патологічних станів: при отруєннях газами (хлор, аміак, фосген), при пневмонії і плевриті, при набряку легень, при спазмі голосової щілини, звуженні просвіту дрібних бронхів (алергічний набряк, напад бронхіальної астми).

Асфіксія - задуха, патологічний процес, що виникає внаслідок різкого нестачі в організмі кисню. Асфіксія характеризується важким розладом дихання і кровообігу аж до повної їх зупинки.

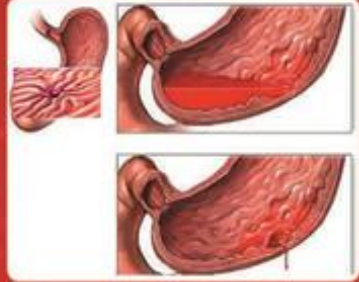

Удушення виникає, коли стороннє тіло потрапляє в дихальні шляхи. Найчастіше це трапляється випадково.

При цьому постраждалий не може здійснити ані вдих, ані видих. Він приймає характерну позу.

ТЕМА 3. ЗАХВОРЮВАННЯ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ ТА ЇХ ПРОФІЛАКТИКА. ДОПОМОГА ПРИ РІЗНИХ ВИДАХ ОТРУЄНЬ

Шлунково-кишкові кровотечі

Причини кровотечі

- виразкова хвороба;
- гострі ерозії й виразки;
- геморої;
- злоякісні й доброякісні пухлики травного каналу;
- синдром портальної гіпертензії;
- дивертикули травного каналу;
- неспецифічний коліт;
- ентеропатії і кишковий дисбактеріоз;
- проростання пухлини в травний канал;
- судинні нориці;
- опіки стравоходу і шлунка;
- ятрогенні чинники;
- хвороба Рандю-Ослера;
- геморагічний васкуліт;
- гострий лейкоз;
- гемофілія;
- лімфогранулематоз;
- хвороба Шенлейн-Геноха;
- черевний тиф;
- лептоспіроз;
- травми.

За локалізацією джерела і причинами кровотечі

Кровотечі з верхнього відділу шлунково-кишкового тракту

Захворювання сусідніх органів

Кровотечі з нижнього відділу травного тракту

Захворювання крові і кровоносних судин, а також метаболічні розлади

За етіологією

кровотечі, що обумовлені захворюваннями органів травного каналу

кровотечі, що не зв'язані з органічною патологією травного каналу

помилкові кровотечі

кровотечі нез'ясованої етіології

За клінічним перебігом

прихована кровотеча

струминна чи дифузна кровотеча, що продовжується

кровотеча, що зупинена

Перша допомога при шлунково-кишковій кровотечі

- Як можна швидше викликати швидку допомогу;
- негайно укласти хворого в ліжку;
- Виключити надходження всередину шлунково-кишкового тракту будь-яких речовин, включаючи воду, ліки та їжу;
- Покласти на живіт міхур з льодом;
- Забезпечити доступ свіжого повітря в приміщення, де лежить пацієнт;
- Забезпечити постійне спостереження за ним до приїзду швидкої допомоги, не залишаючи одного.

Клініка

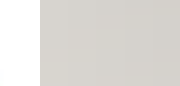
Як правило, виявляється загальними симптомами крововтрати на тлі повного чи відносного благополуччя. З'являється слабкість, пітливість, запаморочення і "миготіння мушок перед очима", серцебиття, нудота, спрага. Характерний раптовий позов на дефекацію, однак він може спостерігатися і через кілька годин від початку кровотечі. Іноді при тяжкій кровотечі клініка може починатися з втрати свідомості. Частіше непритомність розвивається в момент чи після акта дефекації. У деяких хворих він може наступити через кілька годин, а іноді на 2-3-й день після початку кровотечі. При кровотечі внаслідок виразкової хвороби часто відзначається зменшення інтенсивності болювого синдрому.

ПОБУТОВІ ОТРУЄННЯ

ОТРУТИ

- НЕЯКІСНА ЇЖА
- ОТРУЙНІ ГРИБИ
- ОБРОБЛЕНІ ОВОЧІ
- ВІТАМІНИ, ЙОД, ЛІКИ
- БІОДОБАВКИ
- МИЛО,
- МИЮЧІ ЗАСОБИ

ІДКІ ОТРУТИ!

- ЗАСОБИ ХІМІЇ
- РОЗЧИННИКИ
- БЕНЗИН
- ВІДБІЛЮВАЧІ
- КИСЛОТИ
- ЗАСОБИ ДЕЗІНФЕКЦІЇ
- ОТРУТА ДЛЯ КОМАХ

ГОСТРІ ХВОРОБИ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ НЕВІДКЛАДНИХ СТАНАХ ТА НЕЩАСНИХ ВИПАДКАХ

ТЕМА 4. ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ЗУПИНЦІ СЕРЦЯ ТА ДИХАННЯ

Виявлення ознак життя та смерті

Непритомність

При тяжкій травмі, ураженні електричним струмом, утопленні, ядусі, отруєнні, ряді захворювань людина може знепритомніти (стан, коли постраждалий лежить нерухомо, не відповідає на запитання, не реагує на зовнішні подразники). Непритомність виникає через порушення діяльності головного мозку.

Порушення діяльності головного мозку можливе при:

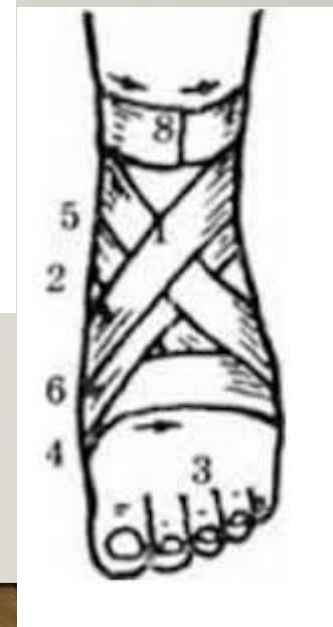
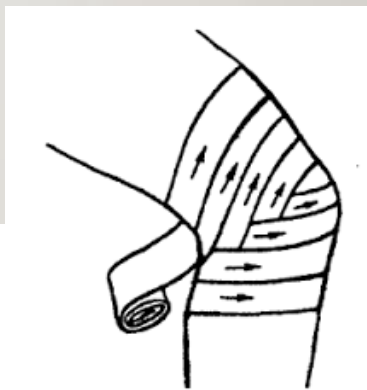
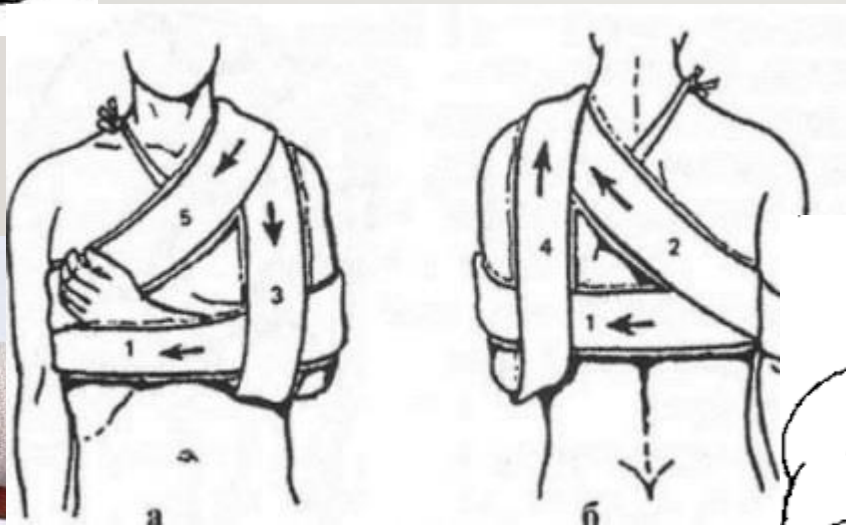
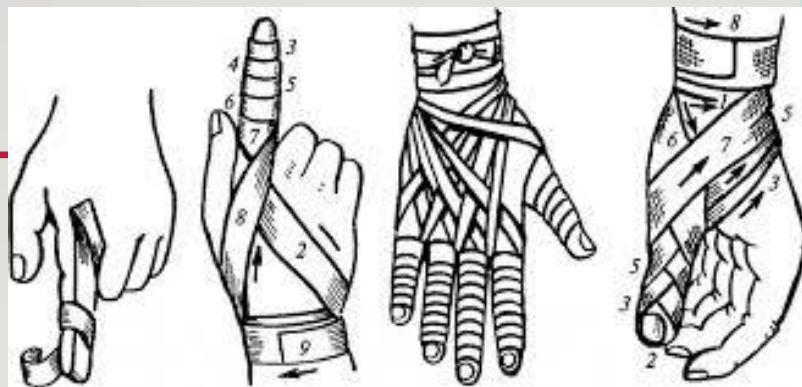
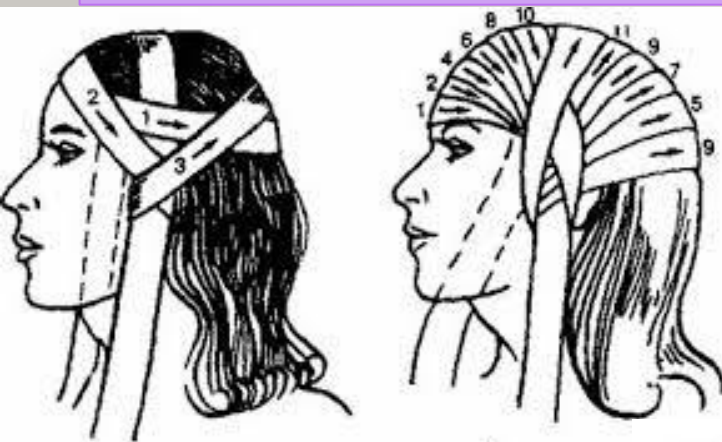
1. прямому ушкодженні мозку (забиття, струс, крововилив у мозок, електротравма), отруєнні, у тому числі алкоголем, та ін.;
2. порушенні кровопостачання мозку (крововтрата, непритомність, зупинка серця або тяжке порушення його діяльності);
3. припиненні постачання кисню до організму (ядуха, втоплення, здавлювання грудної клітки вагою);
4. неспроможності крові збагачуватися киснем (отруєння, порушення обміну речовин, наприклад при діабеті, лихоманці);
5. переохолодженні або перегріванні (охолодження, тепловий удар, гіпертермія при ряді захворювань).

Тема 5. Травми, їх види, надання домедичної допомоги.

Види пов'язок.

ТЕМА 6. КРОВОТЕЧІ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ. СПОСОБИ ТИМЧАСОВОЇ ЗУПИНКИ КРОВОТЕЧІ

Кровотечі, їх класифікація.

Кровотеча – це витікання крові із кровоносних судин внаслідок їх травматичного ушкодження. Інтенсивність кровотечі залежить від виду, кількості і характеру ушкодження судин.

АРТЕРІАЛЬНА

ВЕНОЗНА

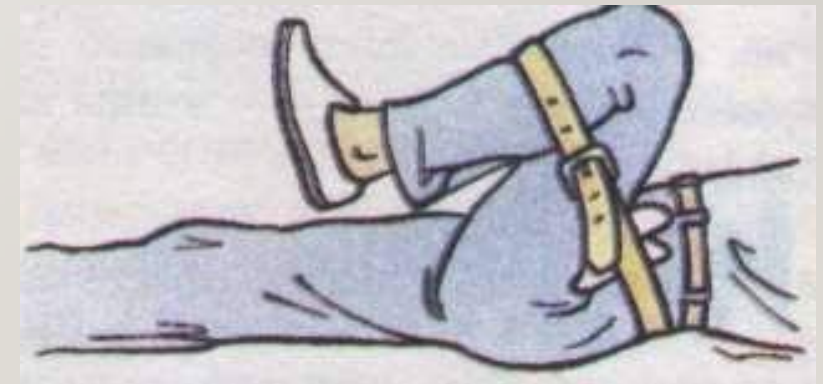
КАПЛЯРНА

Паренхіматозна

Способи тимчасової зупинки кровотечі:

- ▶ підняття травмованої кінцівки вгору;
- ▶ накладання первинної звичайної пов'язки;
- ▶ накладання тугої пов'язки;
- ▶ накладання джгута або закрутки;
- ▶ пальцеве притиснення артерії;
- ▶ максимальне згинання кінцівки у суглобах.

Міста притиснення артерії для тимчасової зупинки кровотечі

ТЕМА 7. ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ДІЇ ВИСОКИХ ТА НИЗЬКИХ ТЕМПЕРАТУР.

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ ОПІКАХ

Якмога швидше припиніть контакт постраждалого із джерелом опіку

Обережно видаліть увесь забруднений одяг (підгузки, вуття, сорочки і тощо)

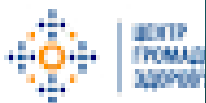
Охолодіть постраждалого за допомогою вологої тканини чи холодної води

Накладіть чисту, суху тканину на травмовану ділянку

Телефонуйте до швидкої за телефоном 103

Перша допомога при обмороженні

- Якмога швидше зігріти ушкоджену частину тіла. Найбільш ефективно це можна зробити за допомогою теплих ванн.
- Якщо після ванн не спостерігаються зміни обморожені ділянки протирають спиртом, горілкою або одеколоном.
- Якщо змін не відбулося уражені частини тіла протирають спиртом і накладають стерильну пов'язку.
- Не можна розтирати обморожені ділянки снігом.

Профілактика обморожень:

Полягає в попередньому загартовуванні організму, у дотриманні особистої гігієни, застосуванні відповідного одягу і взуття. Слід періодично перевіряти чутливість кінцівок та обличчя. Перед виходом на вулицю у холодну погоду треба ситно поїсти.

Не дай собі замерзнути!!!

ТЕМА 8. ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКАХ

ПЕРША ДОПОМОГА ПРИ АЛЕРГІЧНИХ РЕАКЦІЯХ НА УКУСИ КОМАХ

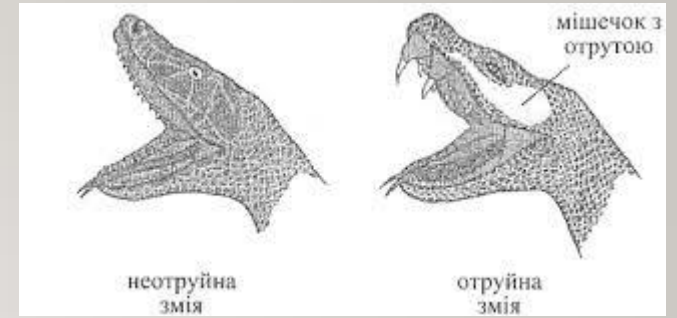
Бджоли, оси, джмелі і шерші - комахи, що жалять, можуть бути небезпечними для людей які мають підвищену чутливість до їх отрути. Комах приваблює аромат квітів, солодких парфумів, фрукти, солодощі, напої яскравий одяг.

Отруйні комахи та наслідки їхніх укусів

Надання домедичної допомоги при укусах змій і тварин

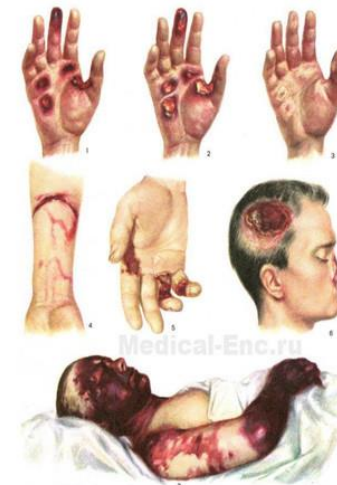

Укус будь-якої змій сприймається людиною, як укол шпилькою.

Але після укусу починають бурхливо розвиватися як місцеві, так і загальні симптоми отруєння.

Правила надання допомоги необхідно виконати при ураженні людини електричним струмом?

Чим довше
знаходиться
людина під дією
електричного
струму, тим
тяжкіші наслідки
електротравми.

УРАЖЕННЯ СТРУМОМ: ВАШІ ДІЇ

НЕ ТОРКАТИСЯ ПОТЕРПІЛОГО ПІД СТРУМОМ !

103 ЯКЩО
НЕМА
ПУЛЬСУ

ВИМКНУТИ ПРИЛАД З МЕРЕЖІ

Складіть перелік дій за малюнком:
ЗВІЛЬНИТИ ПОТЕРПІЛОГО ВІД ПРОВІДІВ
■ ЗА ДОПОМОГОЮ
ІЗОЛЮЮЧОГО МАТЕРІАЛУ
ГУМА, ДЕРЕВИНА,
СУХА ТКАНИНА

**НЕПРЯМИЙ МАСАЖ
СЕРЦЯ**

- звільнити дихання
- ВОДА ■ НАШАТИР
- міцний солодкий
ЧАЙ/КАВА

ШТУЧНЕ ДИХАННЯ

Схема надання першої допомоги:

- При утопленні необхідно якнайшвидше витягти постраждалого з води.
- Перш ніж кинути у воду, потрібно швидко оцінити становище і вибрати спосіб надання допомоги.
- Якщо випадок трапився біля берега можна кинути з берега предмет, за який може вхопитися потоплюючий: рятівний круг, довга метелка.

Небезпека утоплення:

ТЕМА 9. ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ХІМІЧНОМУ ТА РАДІАЦІЙНОМУ УРАЖЕННІ

Серед заходів першої допомоги є такі, які проводять у разі виникнення радіаційної, хімічної або біологічної небезпеки (радіаційна або хімічна техногенна аварія, значне поширення якоїсь особливо небезпечної інфекції або застосування противником зброї масового ураження). Ці заходи називають

заходами медичного захисту

Надання домедичної допомоги на полі бою є основною запорукою врятування життя пораненому.

Аналіз причин загибелі військовослужбовців під час ведення бойових дій, вказує на те, що значну їх частину можна було б врятувати при своєчасному та якісному наданні домедичної допомоги. Основними причинами смерті 80-90 % таких поранених стали масивна кровотеча та шок.

Знання основ медичних знань та домедичної допомоги необхідні кожній людині, оскільки в умовах небезпеки можуть допомогти врятувати життя та зберегти здоров'я!

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

---

*Бережіть себе
та своїх рідних!*

